

OBRANA PŘÍSTUPŮ K ŠIROKÉ VODNÍ PŘEKÁŽCE

Obrana vodních překážek je ovlivněna více než za jiných podmínek terénem a vodními stavbami. Podstata obrany obecně spočívá ve využití obranných vlastností terénu ve spojení s větší efektivností palby. Vlivy vodní překážky a přilehlého terénu vyžadují respektování řady zvláštností.

Vodní překážka umožňuje organizovat obranu menšími silami a na širší frontě než v dostupném terénu. Význam této překážky pro obranu je dán jejími vlastnostmi, zejména šířkou, hloubkou, rychlostí proudu, pevností břehu a dna, vodními stavbami, členitostí a pokrytostí přilehlého terénu, přístupy k ní, možnostmi pozorování a vedení palby a dalšími vlivy, včetně hydrometeorologických podmínek. V období jarních a podzimních dešťů její závažnost vzrůstá, v suchém létě nebo v zimě při dostatečné síle ledu některé vodní překážky své charakteristické rysy ztrácejí. Podle nejvýraznějšího rysu vodních překážek **rozlišujeme** úzké (do 100 metrů), střední (od 100 do 250 metrů), široké (od 250 do 600 metrů) a velké (nad 600 metrů).

Vodní překážky jsou výhodné pro využití v obranném boji vzhledem k tomu, že omezují hromadné a současné použití bojové techniky útočníka při zteči, rozdělují jeho bojovou sestavu, soustřeďování sil na bráněném břehu probíhá postupně a umožňuje ničení nepřítele po částech. Přepraviště a vojska při přepravě jsou více zranitelná, manévry druhými sledy, zálohami, materiální, technické a zdravotnické zabezpečení útočících vojsk je ztíženo. Podstatou obrany vodní překážky je využití podmínek situace, kdy útočník při zahájení násilného přechodu nemůže plně využít údernou sílu, to znamená hromadně zahájit zteč tanky a bojovými vozidly. Jejich zasazování je postupné (podle možností přepravy), stejně jako manévry všemi prvky bojové sestavy. Těchto charakteristických rysů je nutno využít při organizaci obrany.

Charakter vodní překážky na všech směrech nebývá stejný a při organizaci obrany je zapotřebí ji dokonale vyhodnotit. Úseky výhodné pro násilný přechod, které zahrnují prostory s brody, mosty či jinými stálými přepravišti, zúžení řečiště, přístupné břehy a směry se skrytými přístupy k vodní překážce, ohbí řečiště vypouklá směrem k útočnickovi a umožňující nepříteli vést boční palby na obránce musí být bráněny větší hustotou palby a zátarasů.

Obrana může být organizována na **jednom nebo na obou březích**. Zpravidla hlavní síly rozmísťujeme na bráněném břehu za vodní překážkou přímo nebo poblíž břehu a v bezprostřední blízkosti. Tato varianta nedovoluje nepříteli překonat vodní překážku a pokud by část sil útočníka pronikla na bráněný břeh,

potom v co nejkratší době ji soustředěnou palbou a protiztečemi zničíme nebo srazíme zpět. Tihu boje nese první sled a je silnější než druhý, nebo je bojová sestava členěna do jednoho sledu se zálohami. Předpokladem pro takto organizovanou obranu je kromě jiného i terén v okolí vodní překážky, protože umožňuje postřelovat přístupy, vodní hladinu a vhodné úseky pro přepravu a současně budovat odolnou obranu.

V jiné variantě, pokud břehy nejsou vhodné pro organizaci a budování obrany, je účelné ponechat bezprostředně u vodní překážky jen síly bojového zajištění nebo jednotky určené k obraně předsunutého postavení, zřizovat zátarasy a hlavní síly, které budují přední okraj obrany na výhodné čáře ve vymezené vzdálenosti od břehu ponechat v prostoru, jenž zajišťuje vedení paleb a protiztečí. Podstata této varianty spočívá v tom, že lze připustit přepravu části sil nepřítele na bráněný břeh, ale pouze v takové síle, aby bránci se vojska byla schopna protiztečemi jej zničit po částech.

V některých případech může být obrana připravována na obou březích. Za této situace je nutné věnovat pozornost nasycenosti vojsk, která brání protilehlý břeh, protitankovými prostředky, jejich podpoře údery letectva, palbami dělostřelectva jak z vlastního břehu, tak z dočasných palebných postavení, vybudování a obraně potřebného množství přepravišť, vyčlenění zálohy přepravních prostředků, vytvoření zvýšených zásob munice, proviantu, ženijního i zdravotnického materiálu a dalších prostředků u vojsk, jež brání přístupy k vodní překážce. Tato varianta může být použita jak při obraně zaujímané mimo dotyk s nepřítelem při vytváření zabezpečovacího pásma na přístupech k vodní překážce, tak i za situace přechodu do obrany v dotyku s nepřítelem, který má značnou převahu sil, kdy obranou (částí sil na přístupech k ní) získáváme čas k jejímu budování za vodní překážkou, nebo i z jiných důvodů, např. k udržení předmostí a přechodů přes širokou vodní překážku v hloubce nepřátelské sestavy do příchodu vlastních hlavních sil.

Při organizaci obrany zaujímané za vodní překážkou je nutné zabezpečit, aby nepřítel nezjistil bojovou sestavu průběhem vodní překážky. Při obraně široké vodní překážky bude zpravidla převládat uspořádání bojové sestavy do jednoho sledu s vyčleněním případně i více záloh v takových prostorech, ze kterých by byly schopny zasáhnout na různé směry (předpokládané úseky násilného přechodu, neplánované směry, včetně boje s nepřátelskými výsady). Protizteče zálohami připravujeme ve více variantách a vedeme je v průběhu boje prvního sledu divize, dříve než se nepříteli podaří upevnit na bráněném břehu a přepravit větší síly. Současně je nutné předpokládat, že nepřítel se bude snažit překvapit vojska v obraně a udeřit na slabší místo i za cenu překonání překážky na méně vhodném místě. Vyčleněné zálohy musí být proto připraveny k manévru na různé směry a vzhledem k větší šířce obranného pásma může být vyčleněno i více záloh na různých směrech.

Je nutné, aby **palebný systém** zabezpečoval ničení nepřítele na přístupech k vodní překážce, ve výchozích prostorech k násilnému přechodu, v jeho průběhu i na bráněném břehu. Na úsecích výhodných pro přepravu je zvyšována hustota paleb a zátarasů, připravujeme boční a křížové palby a léčky. Při obraně na široké frontě je zapotřebí palebné prostředky decentralizovat, ale současně respektovat požadavek soustředění sil a prostředků na rozhodující směr. Palebné prostředky, zejména protitankové, ale i dělostřelectvo, zaujímají postavení blíže k břehu.

Prostředky protivzdušné obrany je účelné rozmístit na předpokládaných rozhodujících směrech poblíž břehu v prostoru prvního obranného postavení, aby byly schopny bránit i přístupy k vodní překážce a hlavní uskupení vlastních vojsk.

Ženíjní zabezpečení spočívá v zatarasování přístupů, brodů, výhodných směrů pro násilný přechod, ve využívání plovoucích a řízených min k ničení nepřítele v průběhu přepravy na vodě, zvyšování nepřístupnosti břehů a při obraně na obou březích v zřizování a udržování přepravišť a v přípravě jejich zrušení (po vyvedení vojsk z protilehlého břehu nebo v případě nebezpečí, že se jich zmocní nepřítel). Vodní stavby, které mohou být využity k zaplavení terénu, jsou střeženy a připravovány ke zničení.

Vycházíme-li ze srovnání bojových možností vlastních svazků a svazků kapitalistických armád, zejména USA a NSR, je motostřelecká divize schopna odrazit útok jeden a půl až dvou divizí nepřítele, v závislosti na výzbroji, ztrátách, posilových a podpůrných prostředcích a dalších vlivech. Divize USA a NSR při násilném přechodu vodní překážky mohou útočit zpravidla v pásmu širokém až 30 km; motostřelecká divize je schopna bránit pásmo široké 45 i více km, přičemž pluky prvního sledu brání úseky 15 i více km. Uspořádání a struktura obrany závisí na terénu a dalších vlivech. Obranné rajóny praporů na výhodných směrech pro násilný přechod mohou být široké do 5 km. Tam, kde vodní překážka umožňuje zřídit jen omezený počet přepravišť a část terénu je pro bojovou techniku nedostupná (např. lužní lesy, podmáčené bažinaté přístupy nebo velmi strmé břehy apod.), můžeme vodní překážku bránit samostatnými opěrnými body rot a čet, využít zatarasování, střežení a připravené zásahy záloh. V celém obranném pásmu je organizováno pozorování včetně použití technických prostředků.

Boj s nepřítelem zahajují předsunuté odřady v zabezpečovacím pásmu (pokud se zřizuje) na přístupech k vodní překážce, vyslané z druhého sledu divize. Jejich úkolem je zpomalovat postup nepřítele, působit mu ztráty a získávat čas. Jejich boj podporuje část dělostřelectva, letectvo, prostředky protivzdušné obrany a ženijní jednotky, které aktivují připravené zatarasy. Jejich boj řídí velitel divize podle obvyklých zásad. Dělostřelectvo zpomaluje postup nepřítele minováním na dálku. Aktivní boj na přístupech k vodní překážce má značný význam pro zmaření nebo odrazení nepřátelského útoku.

Bylo by nesprávné předpokládat, že samotná vodní překážka zabezpečuje odolnost obrany. Rozhodující pro splnění úkolu je aktivita vojsk v obraně, napadání nepřítele již na přístupech. K tomu lze využít kromě předsunutých odřadů, které budou napadat a ničit citlivá místa a prvky bojové sestavy nepřítele, zejména prostředky jaderného napadení, místa velení, přepravní prostředky a další. Směry přístupů a komunikace k vodní překážce obsazují jednotky nejen k obraně, ale aby byly střeženy, pozorovány, aby byl zjištěn zámysl nepřítele a tím vytvořeny předpoklady k úspěšným úderům přepadových odřadů. Překvapení nepřítele umožňuje jeho ničení i slabšími silami. Sladěné použití předsunutých a přepadových odřadů na přístupech k vodní překážce zvyšuje účinnost ničení nepřítele.

Manévrový ráz obranného boje napomáhá přenášet úsilí na potřebné směry ke zmaření přípravy k násilnému přechodu vodní překážky, včasnému ničení jeho prostředků a případně k donucení, aby se vzdal útoku. Jsem toho názoru, že na přístupech k vodní překážce mohou působit 2–3 předsunuté a přepadové

odřady na jednotlivých směrech. Jsou vysílány zpravidla v hodnotě zesílených tankových nebo motostřeleckých praporů na bojových vozidlech pěchoty. Účinnost jejich boje závisí na širokém využití manévru a různých způsobech klamání nepřítele. Je nutné, aby způsoby manévrování odpovídaly situaci, byly usku-
tečňovány s překvapením a nebyly šablonovité.

Předsunuté odřady zpravidla zaujímají opěrné body na výhodných čarách k obraně, zastavují čelní prvky nepřítele a nutí k rozvinování hlavní síly brigád prvního sledu. Před zahájením nepřátelské palebné přípravy předsunuté odřady odchází na další obrannou čáru. Pokud se podaří včasný a skrytý manévr, nepřítel povede palebnou přípravu na opuštěná postavení a je znovu zastaven na další obranné čáře zabezpečovacího pásma. Při tomto boji je účelné využívat PTRS k účinné palbě proti útočícím tankům. Dříve než se přiblíží na vzdálenost, odkud budou schopny vést účinnou palbu, provedou několik odpálení a přemístí se z tohoto pásma. Proto je účelné uvedené odřady posilovat bateriemi PTRS pluků. Velmi účinné je použití bojových vrtulníků k ničení nepřátelských obr-
něných cílů z léček.

Obranu jednotlivých čar na přístupech k vodní překážce je vhodné spojit s napadáním citlivých prvků bojové sestavy nepřítele přepadovými odřady, které s využitím členitosti terénu a omezené viditelnosti pronikají skrytě do jeho sestavy a ničí zejména prostředky jaderného napadení i místa velení. V průběhu pronikání se přepadové odřady zajišťují čelním, bočním i zadním zajištěním na zkrácenou vzdálenost a hlavní síly jsou přesunovány po jedné až dvou osách. K zabezpečení napadení nepřátelského objektu blokují prvky zajištění přístupové komunikace a hlavní síly se rozvinují a vedou překvapivý úder z chodu z různých směrů. V některých případech, zejména při vedení úderu na přesunující se prvky bojové sestavy nepřítele, je účelné využívat k jejich ničení lé-
ček. Ve složitě a dynamické situaci je nutné, aby velitelé odřadů i velitel divize měli přehled o průběhu boje a součinnostními opatřeními slaďovali činnost jednotlivých druhů vojsk. Po splnění stanoveného úkolu se odřad soustřeďuje v určeném shromaždišti a uskutečňuje manévr k dalšímu objektu, nebo k vyvedení do druhého sledu divize.

Zvláštní pozornost v tomto případě vyžaduje součinnost předsunutých a přepadových odřadů mezi sebou, dále s ženijními jednotkami, které aktivují záta-
rasy a s prvním sledem divize při jejich vyvádění ze zabezpečovacího pásma do druhého sledu, včasné přípravě přepraviště, a to tak, aby se jich nepřítel nemohl zmocnit. V souvislosti s tím je zapotřebí pod ochranou palby dělostřelectva a prvního sledu divize a úderů letectva vyvést vojska z protilehlého břehu a přepraviště zrušit před příchodem nepřítele. To je velmi složitý úkol, který vyžaduje znalost a předvídání vývoje situace a přípravu celého komplexu součinnost-
ních opatření, zejména průzkumu, spojení, přípravy přepraviště i zálohy přepravních prostředků pro jejich obnovení, součinnostní signály, maskovací práce, vedení úderů k zpomalení postupu nepřítele a k odpoutání odcházejících vojsk, aktivaci zátarasů, odrazení úderů ze vzduchu a další opatření.

Tato varianta předpokládá mít těžiště obrany za vodní překážkou. Zvláštností je obrana předmostí na široké vodní překážce k udržení přechodů přes ni do příchodu hlavních sil. Členění obrany závisí na hloubce a šířce předmostí, které se podaří získat. Při odtržení bránících se vojsk od hlavních sil armády musí být obrana kruhová na obou březích, zaměřená k odrazení přisunovaných ope-
račních záloh i odcházejících nepřátelských vojsk.

Jaderné a palebné údery a údery letectva jsou vedeny do prostorů, kde mohou způsobit nepříteli největší ztráty a zdržení jeho přesunů, tj. na komunikačních uzly, přechody přes soutěsky, průsmyky, soustředění vojsk ve výchozím postavení a na přepraviště v průběhu násilného přechodu.

Při boji o vodní překážku je nutné vzít v úvahu, že pro nepřítel má značný význam zjištění palebného systému obránce a jeho bojové sestavy. Proto předsunuté jednotky nepřítel, které se snaží tento úkol plnit, je účelné ničit vyčleněnými prostředky z dočasných palebných postavení a po odražení nepřítel uskutečnit manévry do hlavních palebných postavení. Při zahájení násilného přechodu hlavními silami nepřítel je zahajována palba všemi prostředky s maximální intenzitou. Podaří-li se nepříteli proniknout na některém směru na bráněný břeh, vykonáme na tento směr manévry palbou s cílem zabránit přepravě dalších sil nepřítel. Prvními sledy, zásahem PTZ a POZ poutáme přepravené nepřátelské síly a ničíme je protiztečemi záloh. Na rozdíl od obecných zásad obranného boje, kdy se úsilí protiztečí na různých místech centralizuje a dílčí jsou výjimečné, je zapotřebí při obraně vodních překážek vést protizteče ihned i menšími silami. Je vhodné využít toho, že vodní překážka rozděluje bojovou sestavu útočníka a umožňuje jeho ničení po částech. Po odražení nepřítel změním uspořádání bojové sestavy a palebného systému, který byl již zjištěn.

Při organizaci boje velitel divize (kromě obvyklých otázek a opatření) musí vzít v úvahu zejména:

- uskupení a možnosti nepřítel, nejvhodnější úseky pro násilný přechod vodní překážky, skryté přístupy, možné výchozí prostory, prostory předpokládání použití výsadek, a to z hlediska jeho zámyslu,
- možný způsob ničení nepřítel na přístupech a v průběhu násilného přechodu, uspořádání vlastní bojové sestavy, potřebu sil a prostředků na jednotlivých směrech a na přístupech k vodní překážce,
- organizaci jaderného a palebného ničení nepřítel, pozorování a průzkumu a přípravu zátarasů,
- organizaci vlastních přepravišť a pořádkové služby při boji na obou březích,
- součinnostní opatření k podpoře boje vojsk na přístupech k vodní překážce a pro jejich vyvedení do druhého sledu divize.

Obrana s využitím vodních překážek má řadu zvláštností, které je nutno respektovat. Současné tendence vývoje obrany se vyznačují narůstáním prostorového rozmachu a dynamického charakteru boje. Je účelné vytvářet zabezpečovací pásmo na přístupech k vodní překážce, protože boj vyčleněných sil v tomto pásmu vytváří předpoklady k oslabení nepřítel a zmaření nebo odražení jeho útoku. Podstatou boje na přístupech je aktivní manévrovací činnost bránících se vojsk spolu s jaderným a palebným ničením nepřítel, snaha o jeho překvapení a vytvoření pro něj nepříznivých podmínek. Cílem skloubení dočasné obrany výhodných prostorů s manévrem silami a palbou je přinutit nepřítel rozvinout předčasně hlavní síly, zpomalit jeho postup a způsobit mu ztráty. Předpokladem úspěchu obranného boje na přístupech k vodní překážce jsou opatření organizace součinnosti a všestranného zabezpečení boje.